

ТЕМА:

ДЕМОКРАТИЧНІ ОСНОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ПОХОДЖЕННЯ ТЕРМІНУ "ДЕМОКРАТІЯ"

- Від грецьких слів "демос" (народ) та "кратос" (влада), що означає "влада народу".
- Демократія — це форма правління, де влада належить народу.

ВИМІРИ ДЕМОКРАТІЇ

- Політичний режим
- Громадянське суспільство
- Політичний світогляд

як форма держави та спосіб організації державної влади

організація суспільства через громадські об'єднання, незалежні від влади

демократія як політичний рух та цінність

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

- Третій сектор суспільства (неурядові організації), що репрезентує інтереси громадян
- Громадяни можуть брати участь в управлінні та контролі влади

ДЕМОКРАТІЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

- ЄС базується на принципах свободи, демократії, поваги до прав людини та верховенства права (ст. 2 ДЄС)
- Громадянство ЄС є додатковим до національного та надає право участі в демократичних процесах (ст. 9 ДЄС)

ПРИНЦИПИ ДЕМОКРАТИЧНОСТІ В ЄС

Представницька демократія: громадяни представлені в Європарламенті, а уряди — в Європейській Раді (ст. 10 ДЄС)

Прозорість і участь: інституції ЄС повинні забезпечувати відкритість і залучати громадян до обговорення рішень (ст. 11 ДЄС)

ІНІЦІАТИВА ГРОМАДЯН ЄС

Механізм "European Citizens Initiative" дозволяє мільйону громадян ЄС ініціювати правові акти (ст. 11 ДЄС)

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРЛАМЕНТІВ

Взаємодія з ЄС через отримання законопроектів, моніторинг дотримання принципу субсидіарності, участь у процедурах перегляду Договорів (ст. 12 ДЄС)

Контроль за принципом субсидіарності

- Національні парламенти мають право перевіряти законодавчі пропозиції ЄС на відповідність принципу субсидіарності
- Якщо парламент виявить невідповідність, він може вимагати перегляду пропозиції через механізм "жовтої" або "помаранчевої картки"
- Парламенти можуть звертатися до Суду Справедливості щодо порушення принципу субсидіарності (механізм "червоної картки")

Механізм "раннього попередження"

- Протягом 8 тижнів національні парламенти можуть подати обґрунтований висновок про порушення принципу субсидіарності
- Механізм "жовтої картки": якщо третина парламентів вважає, що принцип порушено, проєкт переглядається
- Механізм "помаранчевої картки": якщо більше половини парламентів виступають проти, Комісія може зупинити пропозицію

ПОСИЛЕННЯ МІЖПАРЛАМЕНТСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

- *Важливу роль відіграють Конференції парламентських комітетів з європейських справ, обмін інформацією та досвідом між національними парламентами та Європарламентом*

EUROPEAN CITIZENS INITIATIVE (ECI)

- *Громадянська ініціатива — механізм прямої демократії, що дозволяє громадянам ЄС ініціювати законодавчі пропозиції.*
- *Для подання ініціативи потрібно зібрати підписи щонайменше 1 мільйона громадян з 7 держав-членів ЄС.*
- *Європейська комісія розглядає ініціативу протягом трьох місяців і може винести її на розгляд до Європарламенту та Ради*

ПРИКЛАДИ УСПІШНИХ ІНІЦІАТИВ

- *Ініціативи, які набрали достатньо підписів, передаються на розгляд Комісії.*

Наприклад, заборона хутра в Європі

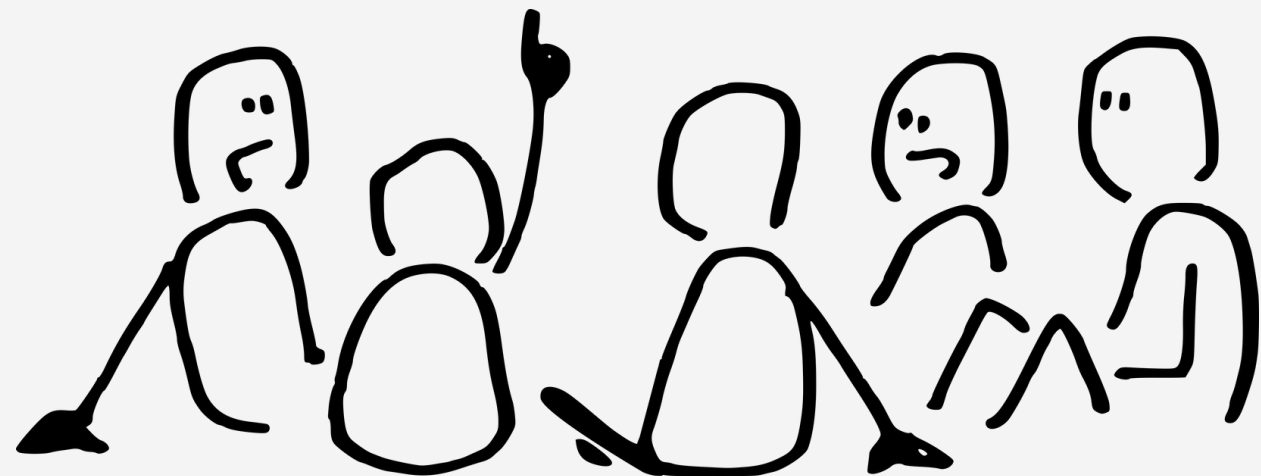
КРИТИКА EUROPEAN CITIZENS INITIATIVE

- *Хоча механізм дозволяє громадянам впливати на політику, Комісія все ще має вирішальну роль.*
- *Пропозиції, навіть якщо не ухвалені, викликають публічні дебати та мають політичне значення*

EUROPEAN CITIZENS INITIATIVE (ECI)

- Інструмент, що дозволяє громадянам ЄС привернути увагу до важливих проблем і запропонувати законодавчі зміни
- Хоча реакція Комісії обов'язкова, не кожна ініціатива стає законом, але ECI створює суспільний діалог і сприяє демократичності

ДЕФІЦИТ ДЕМОКРАТІЇ В ЄС

• Проблема

- Громадяни мають обмежений вплив на ухвалення стратегічних рішень, оскільки Європейська комісія — головний законодавчий ініціатор — не обирається напряму громадянами

• Поняття

- було введено французьким юристом Жоржем Веделем у 1972 році для підкреслення необхідності демократизації ЄС

Інституційна проблема

- Політичні рішення в ЄС ухвалюються через Європейську Раду та Раду ЄС, що знижує прямий вплив громадян на законотворчість
- Приклад: відмова ратифікувати Конституцію для Європи у Франції та Нідерландах через референдуми 2004 року

Абсентеїзм на виборах до Європарламенту

- Низька явка на виборах (до 70% неявки) підриває легітимність Європарламенту, що вказує на слабкий зв'язок громадян із європейськими інституціями

МЕХАНІЗМИ МІНІМІЗАЦІЇ ДЕФІЦИТУ ДЕМОКРАТІЇ

Лісабонський договір вніс важливі зміни для скорочення дефіциту демократії:

- Залучення національних парламентів до законодавчого процесу.
- Запровадження механізму ЄСІ.
- Розширення повноважень Європарламенту та ухвалення рішень у Раді ЄС за принципом подвійної більшості.

ВАЖЛИВІСТЬ РЕФОРМ

Кожна нова реформа в ЄС спрямована на посилення демократії, яка залишається однією з ключових цінностей Союзу